

§ 275

Kaupunkiympäristön toimialan vuosien 2019–2021 osallisuussuunnitelman toteutumisen tilannekatsaus

HEL 2020-005895 T 00 01 00

Päätös

Kaupunkiympäristölautakunta päätti merkitä tiedoksi tilannekatsauksen toimialan vuosien 2019–2021 osallisuussuunnitelman tavoitteiden toteutumisesta.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Heikki Mäntymäki, viestintäpäällikkö, puhelin: 310 37368
heikki.mantymaki(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Taustaa

Kaupunkiympäristölautakunta hyväksyi 4.12.2018 toimialan osallisuussuunnitelman vuosille 2019–2021 ohjeellisesti noudatettavaksi. Osallisuussuunnitelmassa asetettiin tavoitteita ja konkreettisia toimenpiteitä toimialan osallisuustyön ohjaamiseksi. Toimialan suunnitelma täsmentää toimialan osalta koko kaupungin osallisuussuunnitelmaa. Kaupunginhallitus on kehottanut päätöksessään 13.11.2017, että toimialat raportoivat lautakunnilleen omien osallisuussuunnitelmiansa toteutumisesta lautakunnan toimikauden puolivälissä.

Helsingin kaupunki on määrittänyt seuraavat osallisuuden periaatteet: yksilöiden ja yhteisöjen osaamisen ja asiantuntijuuden hyödyntäminen, omaehtoisen toiminnan mahdollistaminen ja yhdenvertaisten osallistumismahdollisuuksien luominen. Näihin periaatteisiin toimialankin tavoitteet ja toimenpiteet nojautuvat. Myös Helsingin kaupunkistrategian 2017–2021 keskiössä on asukkaiden osallisuuden edistäminen. Strategiallaan Helsinki vahvistaa asemaansa osallisuuden ja avoimuuden edelläkävijänä.

Helsingin kaikki toimialat ovat laatineet osallisuus- ja vuorovaikutusmallin mukaiset osallisuuden edistämisen suunnitelmansa. Kaupunkiympäristön toimialan osallisuussuunnitelman tavoitteiden edistäminen jaetaan kaupunkiyhteisesti määritettyihin osa-alueisiin, joita ovat kaupunkilaisten tiedon ja osaamisen hyödyntäminen, yhdenvertainen kaupunkilaisten osallisuus, alueellinen vaikuttaminen, kaupunkilaisten omaehtoinen toiminta, asioinnin asiakaskeskeisyys sekä osallisuutta tukevat rakenteet

Toimialalla vastuu osallisuuden edistämisestä jaetaan niin, että palvelukokonaisuudet vastaavat asukkaiden mukanaolosta toiminnan kehittämisessä ja heidän osallisuudestaan palvelujen palveluprosesseissa sekä hyvän asiakaskokemuksen tuottamisesta. Hallinto puolestaan vastaa siitä, että henkilöstöllä on riittävä osaaminen sekä toimivat menetelmät ja välineet. Se vastaa myös osallisuuden kehittämisestä toimialalla sekä palvelukokonaisuuksille tarjottavasta viestinnän ja vuorovaikutuksen tuesta.

Osallistumisen vaikuttavuus

Toimialan viestintäpalveluissa on teetetty vuosittain otantatutkimus, jolla tutkitaan viestinnän toimivuutta sekä kaupunkilaisten kokemusta osallistumisen vaikuttavuudesta. Tavoitteeksi vuodelle 2020 on määriteltä, että kaupunkilaisten kokemus siitä, että osallistumisella on vaikutuksia, kasvaa. Tutkimustulokset osoittavat, että osallistumisen vaikuttavuudesta viestimässä on vielä kehitettävää. Tutkimuksen mukaan noin neljäsosa helsinkiläisistä kokee, että osallistumalla ei voi vaikuttaa eivätkä he tämän vuoksi ole kiinnostuneita osallistumaan, vaikka siihen tarjottaisiin mahdollisuuksia. Neljäsosa ilmoittaa syyksi ajanpuutteen ja neljäsosa sen, että aiheet eivät ole kiinnostaneet. Muita osallistumattomuuden syitä oli loppuilla noin neljäsosalla.

Osallistumisen edistäminen edellyttää myös markkinoinnillisia panostuksia. Toimialan sosiaalisen median kanavissa on kerrottu kaupunkilaisille osallistumismahdollisuuksista. Osallistumismahdollisuuksista kertomiseen on käytetty myös sijaintiin perustuvaa maksettua mainontaa sosiaalisessa mediassa. Metron ja ratikoiden sekä kulttuurin- ja vapaa-ajan toimipaikkojen digipintoja on hyödynnetty harkinnan mukaan. Myös mainospaikkoja bussipysäkeillä ja juna-asemalla on kokeiltu osallistumismahdollisuuksien markkinoinnissa Malmin visiotyössä. Viime aikoina on panostettu myös isoimpien alueellisen Uutta Helsinkiä - tapahtumien markkinointiin. Alueelliset tapahtumat ovat olleetkin varsin suosittuja.

Yhdenvertaisen osallisuuden edistäminen

Nuoret ja nuoret aikuiset sekä maahan muuttaneet ovat toimialan kannalta keskeisiä mutta vaikeasti tavoitettavia kohderyhmiä. Vuoden 2019 lopussa toimialan viestinnässä aloitettiin projekti, jossa kehitetään keinoja maahan muuttaneiden kaupunkilaisten parempaan saavuttamiseen ja osallistumiseen. Projektiin saadaan rahoitusta ympäristöministeriöltä ja Sitralta. Työssä tehdään yhteistyötä eri järjestöjen kanssa, viestitään selkeällä suomen kielellä sekä visualisoidaan kaupunkiympäristön toimintakenttää ja keskeisiä prosesseja. Projektin aikana kehitetään mallit, jotka voidaan ottaa käyttöön arjen työhön.

Yhdenvertaisen osallisuuden edistämiseen liittyy myös selkokieliäisyys. Toimiala julkaisi loppuvuodesta 2019 selkokielisten suunnittelu- ja kaa-voituskatsauksen verkkojulkaisuna. Lisäksi viestinnän henkilöstölle on toteutettu selkokieliäisyyskoulutusta ja koulutusta on tarkoitus jatkossa syventää. Myös toimialan asiantuntijoille suunnataan selkeän kielen koulutuksen tiivis paketti, jotta selkeän viestin merkitys ymmärretään. Tähän liittyy myös se, että viestinnässä on oltava rohkeutta joustaa tarvittaessa asiantuntijoiden termien täsmällisistä, mutta vaikeasti ymmärrettävistä termeistä ja ilmaista asiat mahdollisimman ymmärrettävässä muodossa.

Alueellisen osallisuuden edistäminen

Kaupunkiympäristön toimialalla luonteva tapa toimia on alueellinen, koska hankkeemme ja projektimme kohdistuvat lähes aina tiettyyn paikkaan. Tavoittelemme tyypillisesti jonkin nimetyn kaupunginosan tai alueen asukkaita. Alueellinen laajempi näkemys alueen kehittämisestä on puolestaan vahvistunut Uutta Helsinkiä -osallistumistapahtumien myötä, joita järjestetään jokaisessa suurpiirissä. Tapahtumat kokoavat yhteen suurpiirin suunnitelmat ja hankkeet ja asukkaat saavat paremman kokonaiskuvan alueen kehittämisestä. Näitä isompia tapahtumia voidaan myös markkinoida näkyvästi. Osallistumisen kynnystä pyritään madaltamaan kiinnittämällä huomiota muun muassa kiinnostavaan ja selkeään viestintään ja saavutettavuuteen.

Kevään 2020 poikkeustilanne on tuonut muutoksia Uutta Helsinkiä -tapahtumien järjestämiseen. Poikkeuksellinen tilanne kuitenkin hyödynnetään siten, että sen aikana voidaan kokeilla uusia osallistumisen tapoja. Uutta Koillis-Helsinkiä -tapahtuma 1.6. on tarkoitus järjestää etätilaisuutena. Tavoitteena on, että tyypillisen pystyisimme kokeilemaan tietoturvallista ja modernia webinaarialustaa höystettynä avoimilla tilaisuutella elävöittäville tekniikoilla.

Toimialan osallistumisen kehittämisessä on myös ollut tavoitteena, että asiantuntijat menevät tavoittamaan kaupunkilaisia paikkoihin, missä he jo muutenkin ovat. Jalkautumisista kyläjuhlille, ostareille ja suunnittelu-

kohteisiin on hyviä kokemuksia ja paikan päälle jalkautuessa tulee tavattua myös niitä kaupunkilaisia, jotka eivät tulisi erikseen toimialan järjestämiin tilaisuuksiin. Vuonna 2019 asiantuntijamme osallistuivat tapahtumiin muun muassa seuraavilla alueilla: Töölönlahdella (pyöräily), Malmilla (ostari, leikkipuisto, koulu ja Malmin päivä), Malminkartanossa (Malminkartanon huipun portaat), Maunulassa (Maunulan Jääjuhla) sekä Munkkiniemessä (Vihdintien ja Huopalahdentien bulevardikaupunki ja Munkkiniemen ostoskeskuksen alue).

Kaupunkilaisten omaehtoisen toiminnan edistäminen

Kaupunkiympäristön toimiala pystyy helpottamaan kaupunkilaisten omaehtoista toimintaa esimerkiksi madaltamalla tapahtumien järjestämisen kynnystä purkamalla vaivalloisia lupamenettelyjä. Vuonna 2020 kaupunkiympäristön toimialalta on tulossa kaupungin digitaaliseen Varaamo -palveluun 32 ulkoaluetta ja yksi sauna. Hanke on jo pitkällä, mutta poikkeustilanteen takia kaikki Varaamo -palvelun kautta varattavat tilat ja laitteet ovat tällä hetkellä lukittuina.

Kesällä 2019 toimiala helpotti pienten tapahtumien järjestämistä merkittävästi. Toimiala avasi 32 ulkotapahtumapaikkaa ympäri kaupunkia varattavaksi suoraan Varaamo-verkkopalvelusta. Varaamosta varattaviin tapahtumapaikkoihin ei tarvitse hakea lupia, kunhan tapahtuma on käytösääntöjen mukainen. Käytösäännöissä mm. edellytetään, että tapahtuma on maksuton ja kaikille avoin. Jokaiselle paikalle on määriteltävä paikasta riippuen kellonajat tapahtumien järjestämiseen sekä maksimimäärä osallistujia.

Uudistuksen taustalla on Rantakesä-konsepti, jonka avulla on testattu muutaman kesän ajan kevennettyä lupamenettelyä pienten tapahtumien kohdalla. Rantakesässä mukana olleet tapahtumapaikat siirtyivät nyt varattaviksi Varaamoon. Kokonaan uusia tapahtumapaikkoja avattiin 18 ja ne valittiin kaupunkilaisten jättämien toiveiden pohjalta. Kaupunkilaisille järjestettiin avoin karttakysely sopivista tapahtumapaikoista marraskuussa 2018. Erilaisia ehdotuksia jätettiin 264 kappaletta.

Osallisuutta tukevien rakenteiden kehittäminen

Nuorisoneuvostolla on vakinaistettu puhe- ja läsnäolo-oikeus kaupunkiympäristölautakunnassa. Neuvoston nuoret tapaavat toimialan johtoa noin kerran vuodessa ja heille tarjotaan tutustumis- ja osallistumismahdollisuuksia. Yhteistyön kehittämistä jatketaan. Vanhus- ja vammaisneuvostoille on järjestetty osallistumiskoulutus ja yhteistyön kehittämistä jatketaan.

Selvitämme kaupunkilaisten toivomia osallistumisen tapoja vuosittain viestinnän otantatutkimuksella. Verkko-osallistumisen lisäämistä on toi-

vottu. Vuonna 2019 verkkokyselyjä ja -kommentointeja oli yhteensä 31 kappaletta ja vuonna 2018 määrä oli 29. Kaupunki on kilpailuttanut verkkokarttakysely -työkalun vuonna 2019–2020. eHarava uutena alustana päästään ottamaan käyttöön kesällä 2020.

Kansallisen kaupunkipuiston esiselvitystä on tehty tiiviissä yhteistyössä kaupunkiaktiivien kanssa vuosina 2017–2019. Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin! -liikkeen edustajat ovat muun muassa osallistuneet työryhmätyöhön ja toteutetut osallistumistilaisuudet ja -verkko-osallistuminen on suunniteltu heidän kanssaan yhteistyönä. Esiselvityksen vuorovaikutus valittiin kaupungin osallisuuspilotiksi ja kokemukset on koottu vuorovaikutusraporttiin.

Osana Hämeentien uudistusta on kokoontunut Hämeentien raati. Raadin tapaamiset on koettu antoisiksi sekä raatilaisten että työn pääura-koitsijan Destian ja kaupungin viestinnän mielestä. Raadin tapaamisissa on käyty läpi positiivisia ja negatiivisia raatilaisten kokemuksia katu työstä ja toteuttaja on pyrkinyt korjaamaan hankaliksi koetut järjestelyt tai toimintatavat mahdollisimman nopeasti. Raadin tapaamisista on raportoitu laajemmalle joukolle Hämeentien uudistuksen Facebook -ryhmässä.

Osallisuuden edistäminen toimialan avainhankkeissa

Kaupunkiympäristön osallisuussuunnitelmassa nostettiin erityisesti esiin tärkeitä kehityskohteita sekä kaksi avainhanketta: Hiilineutraali Helsinki ja Osallistuva budjetointi. Osana Tieteiden yötä 2019 järjestettiin yhteistyössä Sitran ja Aalto yliopiston kanssa työpaja helsinkiläisten kestävästä arjesta. Illassa pelattiin Aallon tutkijoiden kehittämää hiilijalanjälki -peliä ja keskusteltiin Erätauco -dialogi -menetelmällä.

Toimiala tuotti myös kaupunkilaisia osallistavan ja Hiilineutraali Helsinki -ohjelmaan liittyviä kaupungin tekoja esiin tuovan näyttelyn Oodissa sijaitsevaan osallisuustila Bryggaan. Näyttely oli auki toukokuusta loka-kuun alkuun 2019.

Taloyhtiöt ovat avainasemassa hiilineutraalin Helsingin saavuttamisessa. Toimialalla on käynnistetty Taloyhtiöklubi -hanke, jossa mukaan ilmoittautuvat taloyhtiöt saavat tukea sekä asiantuntijoilta että toisiltaan energiatehokkuuden edistämiseen. Lisäksi käynnissä on kilpailu, jossa kaupunki haastaa taloyhtiöt kisaamaan vuoden 2020 ympäristöpalkinnosta teemana energiatehokkuus.

Helsingin ilmastotavoitteiden toteutumista voi seurata Helsingin ilmastoteot- sivustolla. Lisäksi kaupunki avasi ilmastovahti- sivuston jonka kautta voi tarkastella ilmastopäästöjen vähenemistä Helsingissä.

12.05.2020

Kuka tahansa pystyy seuraamaan, miten Helsinki etenee päästöjen vähentämisessä. Helsinki on myös avannut kaikki taustaoletukset ja laskelmat, joiden perusteella päästöjä arvioidaan.

OmaStadi eli osallistava budjetointi

Osallistava budjetointi on ollut iso ponnistus toimialalla. Valtaosa kaupunkilaisten ideoimista hankkeista kohdistuu kaupunkiympäristöön. Ideoita luokiteltiin ja niitä kehitettiin ja niille laskettiin toteutusbudjetit syksyllä ja talvella 2019–2020. Ensimmäisen kierroksen osallistuvan budjetoinnin hankkeista toimialalle tuli toteutettavaksi 29. Näiden hankkeiden yhteenlaskettu määräraha on noin 3,5 miljoonaa euroa kun koko omastadissa oli jaossa 4,4 miljoonaa euroa.

Äänestyksessä menestyneet hankkeet ovat siirtyneet toteutusvaiheeseen. Jotkut hankkeet saadaan toteutettua jo tulevana kesänä, osa hankkeista vaatii taas laajempaa suunnittelua ja yhteistyötä. OmaStadi-hankkeet toteutetaan mahdollisimman nopealla aikataululla ketteriä ja innovatiivisia toteutusratkaisuja hyödyntäen. Hankkeiden toteutusviestintä on jo alkanut, aktiivisella viestinnällä vaikutetaan siihen, että kaupunkilaisten kokemus vaikuttavuudesta säilyy.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Heikki Mäntymäki, viestintäpäällikkö, puhelin: 310 37368
heikki.mantymaki(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano